

Dr hab. Tomasz Opania, prof. ASP
Wydział Rzeźby i Mediacji Sztuki,
Akademia Sztuk Pięknych im.
Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu.

Wrocław, 29.05.2025

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Jarosława Hulbója

pt.:

Innowacja projektowa w oparciu o technologię hydrotermicznej obróbki drewna i klejenia segmentowego. Projekt i realizacja prototypów, zestawu drewnianych obiektów do wyposażenia łazienki, wraz ze szczegółowym opisem.

sporządzona w związku z przewodem doktorskim
w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, wszczętym i
procedowanym przez Radę Dyscypliny w Akademii Sztuki w Szczecinie.

Promotora: dra hab. Olga Kiedrowicz-Świtalska, prof. AS

Recenzja sporządzona została na podstawie otrzymanej rozprawy doktorskiej, dokumentacji
działa doktorskiego oraz wykazu dorobku artystycznego doktoranta dostarczonego przez
zleceńodawcę recenzji – Akademię Sztuki w Szczecinie.

PODSTAWOWE INFORMACJE O DOKTORANCIE

Jarosław Hulbój urodził się w 1969 roku w Żywcu. Jest absolwentem Państwowego Liceum
Sztuk Plastycznych im. A. Kenara w Zakopanem (lata 1984-89, specjalność: Formy Użytkowe).
Ukończył również Państwową Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych w Poznaniu w dziedzinie
rzeźby i rysunku (lata 1989-94), uzyskując dyplom w dziedzinie rzeźby w pracowni prof. Jana
Berdyszaka i rysunku w pracowni prof. Jarosława Kozłowskiego. Pracę teoretyczną napisał pod
kierunkiem Jerzego Ludwińskiego.

OPIS DOROBKU DYDAKTYCZNEGO

Jarosław Hulbój posiada rozległe doświadczenie pedagogiczne. Pracował jako nauczyciel w
Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych im. Antoniego Kenara w Zakopanem (1994-96) oraz
w Państwowej Ogólnokształcącej Szkole Artystycznej w Zakopanem (1998-2008). Jako artysta

wizytujący w 1996 roku odbył staż w Carnegie Mellon University w Pittsburghu (USA), a w lutym i marcu 2004 roku - staż w L'École Cantonale d'Art du Valais w Sierre (Szwajcaria).

W latach 2012-2014 prowadził zajęcia z Projektowania i organizacji przestrzeni w Katedrze Mediacji Sztuki Akademii Sztuk Pięknych im. E. Gepperta we Wrocławiu. Równolegle, w latach 2013-2023 pracował jako wykładowca specjalności Domestic Design w School of Form w Poznaniu, gdzie od października 2019 do czerwca 2020 roku pełnił również funkcję kierownika Pracowni prototypowania. Od 2014 roku jest zatrudniony jako wykładowca na Wydziale Malarstwa i Nowych Mediów w Akademii Sztuki w Szczecinie. W ramach pracy w tej uczelni pełnił dotychczas liczne funkcje, w tym: członka zespołu realizującego projekt „Akademia ZMIENIA SZCZECIN – Centrum Przemysłów Kreatywnych”, kierownika Laboratorium Realizacji i Technik Ceramicznych Centrum Przemysłów Kreatywnych oraz wykładowcy specjalności Projektowanie Produktu na Wydziale Wzornictwa.

W swojej pracy dydaktycznej Jarosław Hulbój wykorzystuje bogate doświadczenie zdobyte jako artysta, designer i rzemieślnik. Prowadzone przez niego zajęcia koncentrują się głównie na zagadnieniach związanych z rzeźbą, projektowaniem i organizacją przestrzeni, prototypowaniem, modelowaniem i projektowaniem produktu, a także technologiami, warsztatem i metodami pracy, ze szczególnym uwzględnieniem drewna jako podstawowego materiału.

OPIS DOROBKU ARTYSTYCZNEGO

Jarosław Hulbój zrealizował 18 wystaw indywidualnych, uczestniczył w ponad 70 wystawach zbiorowych oraz kuratorował kilkanaście ekspozycji w renomowanych instytucjach kultury. Jego prace były publikowane w ponad 50 magazynach, pismach branżowych i katalogach wystaw. W swojej twórczości artystycznej łączy doświadczenia postkonceptualnego artysty – rzeźbiarza i performerera - z praktyką projektanta wnętrz, unikatowych mebli oraz elementów wyposażenia.

Jego realizacje odznaczają się wysoką kulturą projektową oraz doskonałymi umiejętnościami w zakresie materiałoznawstwa, technologii produkcji, wykonawstwa i rzemiosła artystycznego. Od 2001 roku prowadzi autorską pracownię projektową, realizując zlecenia dla klientów indywidualnych, biznesowych oraz prestiżowych instytucji kultury i sztuki. W swojej działalności projektowej specjalizuje się w tworzeniu umywalek, wanien i mebli łazienkowych, wykorzystując innowacyjne techniki obróbki drewna. Jest jednym z nielicznych w Polsce artystów zajmujących się tokarstwem w drewnie.

OCENA PISEMNEJ CZĘŚCI PRACY DOKTORSKIEJ PT.:

INNOWACJA PROJEKTOWA W OPARCIU O TECHNOLOGIĘ HYDROTERMICZNEJ OBRÓBKI DREWNA I KLEJENIA SEGMENTOWEGO. PROJEKT I REALIZACJA PROTOTYPÓW ZESTAWU DREWNIANYCH OBIEKTÓW DO WYPOSAŻENIA ŁAZIENKI, WRAZ ZE SZCZEGÓŁOWYM OPISEM.

Praca pisemna mgr. Jarosława Hulbója składa się ze wstępu, dwóch rozdziałów i podsumowania.

Pierwszy rozdział, zatytułowany „*Podglebie*”, dzieli się na dwa podrozdziały:

1. *Rzemiosło, sztuka, projektowanie*
2. *Clou działań (twórczych)*

Drugi rozdział stanowi rozbudowany opis dzieła doktorskiego i zawiera podrozdziały:

- *Material*
- *Technologia*
- *Proces*
- *Kontekst dydaktyczny*
- *Dokumentacja fotograficzna*
- *Rysunki techniczne*

Wstęp i pierwszy rozdział pełnią funkcję wprowadzenia, a zarazem introspekcji. Jarosław Hulbój wskazuje w nich, że dzieciństwo i wczesna młodość spędzone w domu wybudowanym przez dziadka na obrzeżach Żywca wywarły na niego znaczący wpływ i w pewnym stopniu ukształtowały jego osobowość. Młody Hulbój dorastał w jednohektarowym gospodarstwie rolnym, które zamieszkiwał wraz z rodzeństwem, rodzicami i dziadkami. Tam zdobywał praktyczne umiejętności, posługując się narzędziami podczas prac gospodarskich, rolnych czy ścinki drzew. Jego dziadkowie nie tylko zajmowali się rolnictwem, lecz także murarką, stolarstwem i produkcją wozów drabiniastych. Dzięki temu autor miał dostęp do różnorodnych narzędzi, w tym podstawowych narzędzi stolarskich, oraz możliwość nauki fachu poprzez obserwację.

Jak sam wspomina, w tamtym okresie tworzył dzieła, które Władysław Hasior określał mianem „*sztuki plebejskiej i świątkarstwa*” – szopki kolędnicze, Chrystusy frasośliwe i kapliczki. Jego zainteresowanie sztuką i wzornictwem ma zatem korzenie w sztuce ludowej, ale wynika także z doświadczenia życia opartego na samowystarczalności i wiejskim pragmatyzmie. W rodzinnym domu uczył się tradycyjnych metod pracy, szacunku do narzędzi, natury i drewna jako podstawowego materiału. Wykształcił w sobie oszczędność, myślenie

funkcjonalne i umiejętność efektywnego wykorzystywania dostępnych zasobów. Prawdopodobnie stąd bierze się także jego fascynacja tradycyjnymi, sprawdzonymi metodami. Wcześniejsze doświadczenia Jarosława Hulbója znakomicie wpisały się zarówno w proces edukacyjny, jak i w charakterystyczną atmosferę tamtego okresu na poznańskiej ASP. Szczególnie istotny okazał się wpływ profesorów Jana Berdyszaka i Jarosława Kozłowskiego, którzy rozwinęli u artysty analityczną wrażliwość i konceptualne podejście do twórczości. W jego praktyce artystycznej centralne miejsce zajęły wówczas „redefinicje” – proces ponownego odkrywania i analizowania przedmiotów z najbliższego otoczenia.

Ten specyficzny sposób myślenia o przedmiotach przejawiał się w charakterystycznym dla Hulbója cyklu twórczym: dekonstrukcji istniejących form, a następnie ich rekonstrukcji ze zmianą znaczenia lub kontekstu. To właśnie w tej metodzie pracy dostrzegam kluczowy element spajający trzy fundamentalne aspekty jego twórczości: artysty konceptualnego, projektanta-przemysłowca i rzemieślnika tworzącego przedmioty codziennego użytku.

W rozdziale tym autor wyjaśnia również, jak rozumie projektowanie, przedmiot, jego status i funkcję. Swoją obecność w tych trzech sferach próbuje zobrazować za pomocą odręcznie nakreślonego wykresu pt.: „*Szkic osobistych powiązań w procesie twórczym*”. Jest to interesująca analiza, która pozwala lepiej zrozumieć, jakimi ścieżkami podąża myśl Hulbója i kim właściwie jest.

Drugi rozdział: „*Opis dzieła doktorskiego*” zawiera szczegółowy opis powstawania dzieła doktorskiego, na które składają się:

- Cztery prototypy drewnianych obiektów do wyposażenia łazienki:
 - umywalka nablatowa
 - umywalka wpuszczana
 - umywalka zintegrowana z blatem
 - umywalka wolnostojąca
- Zaprojektowane i wytworzone narzędzia oraz przyrządy, zwłaszcza te wykorzystywane w technologii hydrotermicznej obróbki drewna i klejenia segmentowego.
- Opis procesu twórczego przedstawiony za pomocą szkiców, rysunków, fotografii i dokumentacji wykonawczej.

Rozdział ten jest obszerną wypowiedzią, w której autor wiele miejsca poświęca materiałowi i procesom technologicznym, nie pomijając przy tym szerszego kontekstu kulturowego i historycznego. Nie ogranicza się wyłącznie do opisu gatunków drewna użytych w projekcie,

lecz sięga głębiej – analizuje drzewa i lasy, opisuje biologiczne i chemiczne mechanizmy ich funkcjonowania oraz rolę w ekosystemie. Przedstawia także historyczne znaczenie gospodarki leśnej na Żywiecczyźnie. Wszystko po to, by lepiej zrozumieć istotę materiału, którym się posługuje.

To oczywiście truizm, że drewno pochodzi z drzewa, a jego cechy – zarówno zalety, jak i wady – są tego konsekwencją. Dlatego przyglądając się drzewom i poznając je, mamy szansę lepiej zrozumieć materiał, który z nich uzyskujemy. Te fragmenty dysertacji są szczególnie ciekawe i poparte bogatą bibliografią.

W kolejnych podrozdziałach autor szczegółowo omawia kluczowe aspekty technologii produkcji zestawu doktorskiego:

- Hydrotermiczną plastyczną obróbkę i gięcie litego drewna
- Mechaniczną obróbkę drewna, ze szczególnym uwzględnieniem pracy na trójosiowych obrabiarkach CNC
- Klejenie segmentowe

Praca jest opatrzona bogatą dokumentacją fotograficzną, która w sposób chronologiczny przedstawia proces powstawania zestawu, a także rysunkami technicznymi narzędzi, przyrządów i samych obiektów. Zawiera również profesjonalne zdjęcia gotowych prototypów.

Język i struktura pracy

Praca napisana jest zrozumiałym i poprawnym językiem, a kolejność poruszanych zagadnień jest logiczna. Moim zastrzeżeniem jest jednak proporcja tekstu głównego do przypisów. Na 43 stronach autor zamieścił 234 przypisy, które często odnoszą się do konkretnych publikacji, filmów czy stron internetowych, ale także zawierają liczne komentarze i dygresje.

Przy takiej ilości odsyłaczy, które utrudniają płynne czytanie (wymagają ciągłego „przeskakiwania” między tekstem a przypisami), warto rozważyć:

- Włączenie części komentarzy do głównego tekstu
- Ograniczenie nadmiernych dygresji
- Zastąpienie niektórych odnośników do stron WWW infografikami

Zwracam na to uwagę głównie z myślą o przyszłych czytelnikach, aby ułatwić im odbiór pracy.

PODSUMOWANIE.

Praca pisemna oraz zawarta w niej dokumentacja prototypowania to bardzo interesująca pozycja, demonstrująca proces twórczy i ostateczny efekt. Potwierdza i jasno dokumentuje, że

doktorant posiada ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej i artystycznej.

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest oryginalne dokonanie artystyczne – zestaw czterech umywalek wykonanych w innowacyjnej technologii opracowanej przez doktoranta. Praca pisemna, mimo zbyt rozbudowanej – zdaniem recenzenta – warstwy dygresji i komentarzy odautorskich, stanowi dobrze opracowany i interesujący materiał badawczy.

Zdaniem recenzenta, który stara się wcielić w rolę przyszłego inwestora kupującego startup, brakuje szczegółowego opisu fazy powlekania umywalek żywicą epoksydową. Autor wspomina w podrozdziale 2.3, że stosował taką technikę, lecz w przypadku przedstawionych prototypów, które mają zostać wprowadzone do niskoseryjnej produkcji, etap ten został pominięty.

Recenzent ze zdziwieniem przyjął również informację o nawiązaniu współpracy z firmą zajmującą się gięciem elementów drewnianych. Zadaje sobie pytanie, dlaczego autor poświęcił prawie dwa lata na naukę gięcia drewna i budowanie coraz bardziej zaawansowanych giętarek, skoro ostatecznie zleca wyginanie elementów firmie zewnętrznej. Recenzent sprawdził, czy możliwe jest zamówienie wyginanych elementów, i internet od razu zaproponował omawianą firmę Kaspar. Czy nie lepiej byłoby od razu podjąć taką decyzję? A jeśli skonstruowane przez autora giętaraki są dobre, a opracowana metoda się sprawdza, to czy nie powinien on bazować na nich do samego końca? Dla przyszłego inwestora może to budzić pewien niepokój – czy zaproponowana innowacyjna metoda jest rzeczywiście dobrze opracowana?

Natomiast bardzo dobrym posunięciem była redukcja elementów giętych i oparcie zróżnicowanych formalnie końcowych kompozycji na jednym wyginanym module. Z pewnością zmniejsza to koszty i redukuje ilość niezbędnego oprzyrządowania. Decyzja o redukcji giętych elementów do jednego modułu wpłynęła również na przyjęte rozwiązania formalne, które – zdaniem recenzenta – nie straciły na atrakcyjności. Wręcz przeciwnie – moduł jako element powtarzalny doskonale scala proponowany zestaw pod względem formalnym.

Zestaw zaprojektowany jest z dużą kulturą, a zaproponowane gięcie odgrywa w nim rolę wiodącą. Bardzo proste, ascetyczne w formie, wręcz minimalistyczne obiekty dzięki takiemu potraktowaniu wysuwają na pierwszy plan istotę zaproponowanego rozwiązania. Stają się przedmiotem intencjonalnym w rozumieniu Ingardenowskiej filozofii, sięgają do istoty

„drewnianości drewna”, którego gięcie jest przecież zgodne z jego naturą. Hulbój nie działa wbrew materii, lecz w absolutnej z nią harmonii.

Mógłby oczywiście biegać po lesie w poszukiwaniu idealnie wygiętych gałęzi i konarów lub sadzić i naginać młode drzewka podczas ich wzrostu, ale z pomocą przychodzi mu technologia, którą świadomie wykorzystuje do swoich celów. Korzysta ze swoich obserwacji, nawiązuje do tradycji, a może po prostu do swojej natury górala żywieckiego, której nie może i nie chce się wyzbyć. Pewne cechy odziedziczył, inne wchłoniął, a jeszcze inne zostały mu wpojone i tkwią w nim do dziś. Dlatego takie ułożenie wygiętych klepek, jak w boku beczki, jest dialogiem z tradycyjnym rzemiosłem – lub z tym, co gdzieś, kiedyś, w dzieciństwie, zobaczył na podwórku. W tej propozycji Hulbój ponownie dokonał dekonstrukcji znanego mu doskonale przedmiotu i na nowo zbudował obiekt zbierający wodę – tyle że tym razem nie w pionie, lecz w poziomie. Bez wątplenia sposób traktowania materii, prostota kompozycji, minimalistyczna forma i innowacyjne rozwiązania technologiczne stanowią olbrzymi atut zaproponowanego dzieła doktorskiego.

KONKLUZJA

Przedstawiona praca pisemna pt.: **Innowacja projektowa w oparciu o technologię hydrotermicznej obróbki drewna i klejenia segmentowego. Projekt i realizacja prototypów, zestawu drewnianych obiektów do wyposażenia łazienki, wraz ze szczegółowym opisem oraz zamieszczona w niej dokumentacja zrealizowanych prototypów** spełniają warunki określone w art.187 pkt. 1 i pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.2018,poz. 1168 z późn. zm.) w zupełności przekonują mnie do skierowania prośby do Rady ds. stopni Akademii Sztuki w Szczecinie, o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki mgr Jarosławowi Hulbójowi.

Z poważaniem Tomasz Opania